

SZABADSÁGOT!

Elég szomorú, hogy most, a huszadik század első harmadának alkonyán is időszerű ez a felírás. Hiszen látszólag évszázadok választják el a mai "modern" világ emberét a középkortól, amiód valóban rabszolgája volt egyik ember a másiknak. És ma talán nem az? Csak hogy ma nem annyira kézzelfogható, jobban mondva jobban leplezett ez a rabszolgáság, mint a régi időkben. Lényegében azonban még ma is ott tart az emberiség, ahol régebben, sőt nemcsak egyesek, hanem egész nemzetek nyögnek más hatalmak jármát. Ma az emberiség ezen szegényfoltját is divatos mezbe öltöztetve csatolják bilincs gyánán a tömegek csuklójára és nem egyszer elkápráztató szemfényvesztéssel tudják orruk alá fogva vezetni azokat, akik azután sakkfigurák módjára mozgathatók alakjaikat az életben.

Igen, a világ ma olyan, mint valami nagy sakktabla. Csak hogy míg akár néhány évtizeddel ezelőtt könnyűszerrel észrevehettem mindenki, hogy kik is tulajdonképpen a játszma mesterei, manapság sokkal bonyolultabb a helyzet. A gazdasági válság sakktabláján mozgó ember-milliók felett beláthatatlan magasságban, ködfátyol mögött rejtőznek a helyzet tulajdonképeni urai, úgyhogy nem volna egykönnyű megtalálni azt, akit gallerájánál fogva megráncigálhatnának a szenvedők, mondván: "Elég volt már a sok könnyből és nyomorúságból!"

Ilyenkor tavasz táján pedig ismét felgyulnak a szívekben a szabadság mécsesei és tengeren innen, tengeren túl felhangzik a mi népünk egyik nagy fiának csatakiáltása: "Talpra magyar!" Igaz, hogy nem a haza hi most, hiszen bolygó koldusokká vált flaitól nem kívánhatna az édesanya mást, mint egy szeretetteljes szöveget az emlékezés gondolat-palotájában? A "talpra-magyar" itt az idegenben mást jelent s éppen ezért nem tagadjuk meg a lelkesedéstől fűtött magyar mult ezen kimagasló vívmányát, amiód Kanadában is fel-felcsendül Petőfi izenete.

Mert hogy talpán legyen az a magyar, aki meg akar élni ebben az országban, az egyszer szentigaz. Nemcsak a zord időjárás, hanem a még annál is zordabb körülmények uton-uttfélen eszközbe juttathatják március 15-ike szabadságot áhító szellemének tanulságait. Vagy talán ahelyett, hogy elfogadják a követnét a jótanácsot — idegen járomban, rabszolgamódra rendezzük be életünket? Hiszen akkor mi értelme volt annak, hogy magunk mögött hagyunk mindent, ami a régi otthon, a házat jelentette számunkra!

Elvitathatatlan, hogy "sehonai, bitang ember" az, aki most, amiód legnagyobb vesztélyben forog a kanadai magyarság léte, nem mer bírtran sikraszállani szabadsága, jövője érdekében. A folyton megismétlődő történelem világosan bebizonyította, hogy azok a népfajok jutottak sikeresen előre, melyek nem fecserezték el a legválságosabb korszakokat és tételesség helyett teljesen felkészülten használták ki azt, mignem ütött a felszabadulás órája. Ha a vérméltű és mégis, vagy jobban mondva éppen ezért dicsőséges 1848-as szabadságharc emlékeinek áldozva fontoljuk vesszük a kanadai magyar közéletet, vajjon elmondhatjuk-e minden lelkiismeretfurdalás nélkül, hogy készen állunk arra a várva várt nagy pillanatra, amiód a mai nyomort felváltja az elmaradhatatlan "arany"-kor.

Ha pedig a jobbgyélszabadság apostolainak, a magyar szabadságharc hőseinek méltó utódai vagyunk, joggal kérdezzük önmagunktól Petőfi szigorú őszinteségével: vajjon megteszük-e kötelességeinket. Igenis, legyünk leplezetlenül azokimondók és tegyük a bíralt mérlegserpenyőjébe jelenlegi élet-beosztásunkat. Vajjon hányan használtuk fel kényszerű

munkátlanágunk idejét arra, hogy az angol nyelvet elsajdítssuk, tökéletesítsük, szakmabeli tudásunkat tovább fejlesszük, kanadai ismerőseinkkel teremtettsük kötelekeinket erősítsük — egyzóval készen álljunk arra az órára, amiód megindul a munka, hosszú hallgatás után megszólal a gyárak sipja és a válságból való szabadulást fogja ünnepelni minden halandó...

Mert hiába is tagadnánk, március szelleme feladatot ró a magyarságra, munkát jelent mindenegyes honfitársunkra, hogy kinek-kinek a saját környezetében is felviradjon a szabadság hajnala. Kuruzslók azok, akik "patent" medicinával próbálják gyógyítani a társadalom mélyre gyökerező betegségeit és koldus módjára kikönyörgött gyűjtések ellenében égre-földre esküdjöznek, hogy uralomrajutásuk esetén "megszabadítják" az emberiséget minden nyavalyától.

Pedig akik vesznek maguknak annyi fáradságot, hogy a maguk józan észre hallgatnak a bort ivó és vizez prédikáló agitátorok maszlagolása helyett, maguk is beláthatják, hogy a gyakorlatban be nem vált vörös lázálomokkal, elmebeli kóros elváltozásra valló véres erőszakkal sem varázsolható elő sültgamb módjára az a lelki és gazdasági szabadság, amire minden ember annyira szívből vágyakozik. Ezt a szabadságot csak fokozatos fejlődés, célkitűzésen alapuló összefogás hozhatja meg. Ennek elérésére viszont elsősorban az emberek megértése és nem egymás ellen uszítása szükséges.

Beszélgessünk

Milyen mintára rendezzük be életünket? Legyünk kapitalisták vagy proletárok? Ha a proletár hatalomhoz jut, vajjon elkerülheti-e azt, hogy ne legyen kapitalista? És lenne-e belőle jobb kapitalista a régimélt?

Ha éppen nem akarunk hinni, vajjon elkerülhetjük-e azt, hogy ne legyen valamilyen valóságunk? Mert manapság, úgy mutatkozik, a hitelenség is valóságoságra megy át.

Vajjon megdühíthetjük-e az embert, hogy ő miért él? És ha erre a kérdésre nem találunk kielégítő választ, vajjon akkor ésszerű dolog volna-e az embernek eldobni magától az életet?

De mit is érthetnének az élet alatt? És ha tíz egyén éppen tízféléképpen magyarázná ezt a kérdést, melyik lenne az igazi magyarázat? Ugyebár, a tizenegyedik, akinek döntenie kellene az ügyben, a döntés helyett egy újabb magyarázattal hozakodna elő?

Valaki egyszer találoán monddta: "Az már igazán vak, aki látni nem akar". Az embereknek mennyi százaléka akar látni?

Egy másvalaki meg ezt mon-

ddta: "Az ő számára az életben a legtöbb bajt és botrányt a saját két szeme, két füle, két karja és két lába szokta okozni". Hányan egyeznének valójában ezzel a megfigyeléssel?

Volt idő, ha régen is, mikor az emberiség értelmesebb része a pusztába menekült, főként csak azért, hogy ott a magányban s a csöndben megsza-badulhasson — saját magától. Ma ellenben, a rádió korszakában az emberiség értelmesebb eleme ugyszólván állandóan gyülekezik, tanácskozik, szónokol, cikkeket ír, jóslgat és sok színes, elmés észrevétellel biztatgat, de lényegében mégis mennyivel állunk közelebb a kényesebb kérdések megoldása terén és tényleg mennyivel szabadulhattunk meg saját magunktól?

Van-e olyan minta, ami szerint alakíthatjuk életünket? Az "Ember Tragédiája" végén ez a kijelentés áll:

— Ember, küzdj és bizva bizá!

Bizni? ... Miben, kiben?!

És küzdeni? ... De miért, és kiért?

Ugye, bármit ki lehet forgatni, fel lehet dönteni vagy az

igazi értéket el lehet ejteni? De vajjon így mégis mire megy az ember?

Mi nem akarjuk itt sem a képítálmust, sem a proletárizmust dicsőíteni, sem kisebblitenti. Mert az ember a szegénységében is lehet éppen olyan gőgös, fennhéjázó és korlátolt, mint a gazdagságában. Mindattól függ, hogy az ember mire fekteti a fősúlyt.

Hanem az ember szellemi világában inkább megjelöljük a feleletet a feltett kérdésre. Próbáljuk tehát azt az élet-mintát választani, aminek megvalósítása nehezebb, igazabb és jobb. Nemcsak a jóra, hanem a leges-

legjebbá kellene törekednünk.

Kételkedni mindig könnyebb, mint hinni. És a rombolás sem olyan nehéz munka, mint az építés. Az élet célja mind attól függ, hogy mit helyeznek az életbe. Az igaz, hogy sok a nyomorúság, baj, nehézség, zűrű, var és értelmetlen kapkodás ebben az életben, de ki-ki a saját helyén próbálja meg éppen az ellenkezőjét cselekedni s mindjárt annyival több lesz a jószág, a fényesség, az öröm és a dialadal ezen a földön.

Legalább ennyiben bizunk rendületlenül és küzdünk becsületesen, alkuvás nélkül.

Az érdekelt hatalmak még ma is titkolják a keleti háboru igazi lényegét

VILÁGRÉSZEK VETÉLYKEDNEK A CSENDES ÓCEÁN URALMAÉRT

A budapesti "Nemzeti Újság" érdekes cikksorozatban fejtegeti a távkeleti bonyodalom eredetét. Rámutat arra, hogy azok az ellentétek, amelyek egy-egy jobban zsufolódnak, kettős természetűek. Kétféle rivalitás van azok között a nagyhatalmak között, amelyek a Csendes óceáni bonyodalomnak tengerlyében állanak. Elsősorban gazdasági kérdések, olyan egymáshoz ellentmondó érdekek állnak szemben, amelyeket kiegyenlíteni békés után lehetetlennek látszik. Az Egyesült Államoknak, Japánnak, Kínának, Szovjetországnak elsőrendű fontossága gazdasági céljai kereszteszédőnek a Csendes Óceánnak ma fegyverzörjéit ugyancsak hangos partján és az említett államoknak egyike sem engedhet a saját álláspontjából anélkül, hogy azáltal ne okozna önmagának súlycskárt.

Ezeket a gazdasági kérdéseken felül azonban van egy másik ok is, amely nem kevésbé nagy szerepet játszik a mai forrongásban. Pillanatnyilag talán nem tűnik fel akkora hordere-

jének, a történelmi távlatokba néző politika azonban megérzi, hogy ennek a megoldása — ilyen vagy olyan irányban — milyen fordulóit jelenthet nemcsak a távolkeletnek, de ugyszólván az egész világnak történelmében.

KI URALJA A CSENDES ÓCEÁN?

Kétféle legyen a Csendes Óceán feletti uralom? Ez most a nagy kérdés, a hatalmi vágy, amely egymással szembeállítja a népeket. Tulajdonképen nem is a népeket. Hiszen Kínától ma ugyan mi sem áll távolabb, mint az imperialista gondolat. A minden oldalról szorongatott és fenyegetett nép, amelyet belháború, elemi csapások és teljes zűrzavar sanyargatnak, pillanatnyilag csak békét és nyugalmat szeretne, hogy lélekezethez juthasson és valamennyire is összeszedje magát.

A szovjetunió viszont már földrajzi fekvésénél fogva sem gondolhat komolyan arra, hogy közvetlenül jelentős szerephez jusson az Óceánon. Egyetlen s különben is elzárt, könnyen blokád alá vehető kikötője, amelyet most amúgy is fenyeget a japán hódítás Mandzsuriában, nem biztosít számára kellő kiutató, nem nyújt flottájának elég mozgási szabadságot. Vladivosztok nem lehet nagyhatalmi politikának alapja a Csendes Óceánon, így tehát a mai szovjetimperializmus is másfelé keresi közvetlen sikereit. Elsősorban is Perzsiában, Afganisztánban és Indiában. Marad tehát Japán és az Egyesült Államok.

JAPÁN: A KELET MESTERE

Japán, a kis szigetország, az orosz-japán háboruban megmutatta félelmetes erejét és világpolitikai nagyhatalmát. Attól kezdve azután kettőzött erővel sietett fejlődni és modernizálódni, bámulatos ügyességgel megoldotta le az európai civilizációt, az amerikai technikát, de mindezeket valahogy saját egyéniségére formálta. A japán lélek ma is a régi, az ősi tradíciók letétevényese, de technikai készségéhez hozzátartoznak a fehér fajtának legujabb vívmányai. Ez a rendkívül szilvos, kitarító sár-ga-fajta, évtizedek óta tudatos célszerűséggel készíti elő azt a nagyhatalmi politikát, amellyel előbb-utóbb nyíltan is kiáll majd a porondra. Ehhez természetesen elsősorban is nagy katonai felkészültségre van szüksége. Mint szigetország, melynek fekvése sokban hasonlatos Anglia földrajzi elhelyezkedéséhez, legfontosabb számára tengeri haderejének kiépítése. Erre valóban rendkívül nagy gondot fordított, úgy hogy a japán flotta ma felveszi a versenyt bármely más világhatalom tengeri haderejével.

A sárga népek ezt az ijesztő arányokban folyó fegyverkezé-

sét, amely láthatólag további és messzemenő célok érdekében történt, irigyan és aggodón figyelve Amerika kezdetől fogva. Ma már az Egyesült Államok haditengerészete számára is rendkívül veszedelmet jelentenek az egészen modern japán csatahajók és tengeralattjárók. Annál is inkább, mert a japán, mint katona, összehasonlíthatatlanul felette áll az amerikaiaknak. Sokkal kitaróbb, szilvosabb és valahogy egész történelmükben, hagyományaikban is ez a militarista, harci szellem jellemzi. Mindenesetre nehéz ilyenemű találgatásokba bocsátkozni, de nagyon könnyen valószínű, hogy Japán megsemmisítő győzelmet tudna Amerika felett a vizeken aratni.

MI VAN A JAPAN — KINAI KONFLIKTUS MÖGÖTT

A japán—kínai konfliktus mögött azonban sokkal nagyobb problémáknak árnyéka sötétlik. A távol-kelet most olyan, mint Európa volt 1914-ben: szilvültig töltött puszkaporos hordó és csak egy szikra kell, hogy a borzalmas robbanás bekövetkezzék. Amerika nagyon rossz szemmel nézi Japánnak mostani térhódítását Kínában, hiszen az legnagyobb ellenségének megerősödését és megizmósodását jelenti. Máris érezhető az egyre növekvő feszültség Amerika és Japán között, a kullisz-zék mögött fáradhatatlanul dolgozik a diplomácia: valami készülni. Talán rövidesen itt lesz az alkalom Amerika számára, hogy Japán még további hatalmi fejlődésének útjába álljon.

Ma tehát ez a helyzet: a felszínen és a legszembetűnőbben a japán—kínai ellentét jelentkezik. Emögött ott fenyeget a végzetes ellentét Amerika és Japán között. És amikor most a többi nagyhatalmak ilyen vagy olyan álláspontot foglalnak el a kínai—japán kérdésben, úgy akkor elsősorban is nem a két sárga faj közötti háboruszkodás az, ami tetteknak rugóit jeleníti. Japánnak és az Egyesült Államoknak a Csendes Óceán fölötti egyeduralomért folytatott versengéséhez kapcsolódnak a többi hatalmak saját érdekeik szerint.

AZ EGÉSZ VILÁG JAPAN ELLEN

Japánnak mai háboruszkodása Kínával természetesen nem nemzetközi bonyodalomnak lesz kezdete. Ez esetben ma Japán helyzete feltétlenül hátrányos. Az előbb említett okoknál fogva nagyobb konfliktus esetén előrelátható az Egyesült Államoknak beavatkozása és pedig Japán ellen. Oroszország érdekelte ugyanakkor ellentétesek a japánokéval. Japánnak a kontinensen való terjeszkedése nem csak gazdaságilag, de politikailag is komoly veszedelmet jelenthet a szovjet-unió számára.

A régi orosz—japán ellentét még ma sem simul el és nem is enyhülhet lényegében. Sokkal inkább elképzelhető, hogy Oroszország Kína pártjára áll, hogy ezáltal is gátat vessen a japán előnyomulásnak, amelyet határai mögül a közvetlen közeléig szemlél. Ebből tehát látható, hogy a csendes-óceáni nagyhatalmak érdekei egyöntetűleg állanak szemben a japán törekvésekkel.

Angliát érdekel Ausztrálián keresztül homlokkegyenest szembeállítja a sárga fajjal. Ausztrália nem engedi meg kínáinak, Japánnak, hogy ott letelepedjen. Japánnak esetleges csendes-óceáni egyeduralma azonban olyan hatalmat tudna biztosítani számára, hogy betörné az elzárt ausztráliai kapukat. Korántsem azt akarjuk ezzel mondani, mintha az esetleges keleti "nagy háboru" Anglia is bele akarna avatkozni. Csak Folytatás a 4. ik oldalon

A DINNYE

IRTA: CSER IVAN

Egyszer volt, hol nem volt régesrég, amikor még a mesterlegények vándorutrá keltek, volt egyszer egy éhes, szomjas, fáradt mesterlegény. Hát amit ez ment, megdegélt az országát porában, csak felsőhajtott nagy keservesen:

— Hej Istenem! világéletemben hálás volnék most egy kordy vízért, egy falat kenyérért!

Ki sem mondhatta ezeket a szavakat, máris rákiáltott valaki az útszélről: — Ide! Ide pajtás! Van ám itt terítve a te számodra is!

Odatekintett, hát se asztal, se teríték, csak egy másik vándorlegény üldögélt az árokarparton, a térdén hatalmas dinnye és eszegette azt nagy élvezettel — Siess pajtás! Kerül itt még egy kis hely neked is. Szorul csak ide mellém a fübe!

De még le sem ülhetett, a másik már leszelt egy nagy szelet dinnyét és késhegyen nyújtotta feléje.

— Egyél komám! Ugyis csak az a másik, amit megesszünk... A mesterlegény soha életében ilyen egyszerű eledelet nem evett, mint ez a dinnye. Mondta is, amikor elbucsztak:

— Hát pajtás! Jótét helyébe jót várj... Nem olyan nagy ez a világ, hogy ne találkoznánk még egyszer benne... meglátod pajtás, meghálálom neked!

A korcsmáros de sokszor elmesélte vendégeinek ezt a történetet! Mert bizony úgy volt, hogy egy szál rongyos nadrág-

ban érkezett valaha a faluba s a környék leggazdagabb emberé lett belőle. Házat, földet, üzletet szerzett, istállója megtelt marhával, korcsmája vendéggel, bugyellárisa pénzzel... De azért szivesen emlékezett vissza az elmúlt küzdelmes napokra, szivesen beszélt vándorlásáról s közben koccsintásra emelvén poharát, hányszor felsőhajtott, imigyen:

— Hej csak egyszer vezetné erre a jó lsten az én pajtásomat... micsoda vendégséget csapnék a tisztelőre!

Egyszer, amikor így borozgattak, egy mindenféle butorral, ládával, cök-mókkal megrakott szekér fordult el az ablak előtt.

— Hát ez meg mi? — kérdezte a korcsmáros.

— Az új korcsmáros költözködik a faluba...

Csak elsötétült erre az arca.

A gazdag korcsmáros dult-fult: — Megrabol a gazember! Elviszi a vendégeimet... Hát nem rabló az ilyen! A legelső fára kellene felhuzni!

Az új korcsmárosnak persze eszéágában sem volt rabolni. Örült a jámbor, hogy élt, mert szegény volt, mint a templom egere.

De mégis!

A gazdag embernek legdrágább kincsét rabolta el a szegény ember fia... az egyetlen leányt.

Hiába tiltották a leányt, hiába verték, egy este mégis hiába keresték. Pedig egy egész ármádia kereste, a gazdag korcsmárosnak valamennyi l-

nagysókára került elő az egyik bejáróasszony.

— A vonaton láttam a ténsur lányát... de ne tessék haragudni rám... az alsó korcsmáros fiával utazott.

— Hová utazott, vén banya! — bömbölte a gazdag ember.

— Ugy mondták, Pestre mennek.

Mint egy vadállat, úgy ordított fel:

— Kitagadom!

Vendég nyitott be a félhomályos ivóba.

— Adj lsten jó estét!

Senkiseim válaszolt.

— Magam jöttem el, szomszéduram!

— Sürgöny jött... Elolvasson, — s a félhomályban silabizálni kezdte... "Halálos beteg vagyok... édes apám bocsásson meg!..." — egy darabig hallgatott a vendég, majd folytatta — hát ezért jöttem szomszéd, hogy bocsásson meg neki.

— Kinek bocsásson meg?

— A lányának.

— Nincs leányom...

— Bizony már nincs... mert itt a másik sürgöny is — s egy másik táviratot húzott elő — "Szeretett feleségem meghalt, jöjjetek a temetésére."

— Ki maga?

— A vendég megmondta a nevet!

— Pusztulj innen gazember!

A korcsmáros megtalálta a módját, hogyan álljon bosszut a szegény emberen.

Az a ház, amelyikben a szegény ember lakott, egy városi uré volt. Elhatározta, hogy megveszi ezt a házat, mert így

egyszerre két legyet üt egy csapásra, megszabadul tőle és földönfutóvá is teszi.

Nagy árt kértek a házért, még a gazdag korcsmáros sem tudta hirtelen összetemteni s ezenfelül a városi ur megígérte a szegény embernek:

— Nézzé öregem, ha egy éven belül elő tudja teremteni a pénzt, akkor elsősorban is magának adom.

De persze nem igen volt annak pénze...

Annál inkább a gazdagnak... Hogy pénzt szerezzen, marhakereskedésbe vágott bele s csak úgy dült hozzá a pénz... A környék valamennyi marháját, jószágát, állatait az ő emberei vásárolták össze és szállították messze városokba.

Már örült a korcsmáros és mindenfelé kiabálta:

— Julius elsején pedig úgy kirugom, mint egy kutyát...!

Pár nappal július elseje előtt ünnepekké a gazdag korcsmáros névnapját...

A délelőtti vidáman telt el. E-bédközben egy táviratot hoztak:

"Három vagon sertés pestissel fertőzött. Sürgősen intézkedjék! Állatorvos."

Ezeknek a sertéseknek Bécsbe kellett volna menniök.

Óriási kár érte, de azért vígan költötték el a névnap ebédet.

Estefelől újabb táviratot kapott. Budapestről.

"Árak 20 fillért estek. Mit csináljak?"

Máról-holnapra szegény ember lett...